

Koronakrisa:

Etterlyst: Krisepolitikk

Foto: Centers for Disease Control and Prevention/CC.

Antirasisme:

– Norge er ikke noe «annerledesland»

Foto: Linn H. Lund, andro/Antrassisk Senter.

Helsepolitisk utvalg i Rødt:

– Kommunene bør si nei til Akson

Foto: André Løgnung

LEDER:

“Mens Norge går gjennom sin største økonomiske krise på en mannsalder holder den rike eliten stand.” **MARIE SNEVE, NESTLEDER I RØDT**

RØDE TALL:

“Kampen for hvordan Norge skal se ut etter koronakrisa står nå.” **LARS GUNNESDAL**

Marie Sneve Martinussen
marie@roedt.no
Nestleder i Rødt

Ikke i samme båt

LEDER

I slutten av september kom Trygve Hegnars blad Kapital med sin årlige oversikt over Norges 400 rikeste. Denne oversikten bør gi mange der ute en god grunn til å bli forbanna. Særlig hvis du er arbeidsledig, hvis du sliter med å betale husleia di, eller hvis du er en av de mange som har jobba i kassa på REMA, løfta tungt og vært utsatt for smitte det siste halve året. For denne lista forteller oss først og fremst én ting. Og det er at vi ikke sitter i samme båt.

Mens Norge går gjennom sin største økonomiske krise på en mannsalder, mens hundretusener er arbeidsledige og permitterte, mens regjeringa kutter i ytelsene, så holder den rike eliten stand. Deres totale formue har gått bittelitt ned, fra 1.408 milliarder til 1.401 milliarder.

Blant de rikeste i Norge er det noen som har tjent gode penger på krisa. Det er tydeligst blant de som eier innen dagligvarehandelen. Odd Reitan, som blant annet eier REMA 1000, har økt sin formue med 2,1 milliarder kroner det siste året. Johan Johannson, som eier Norgesgruppen og butikker som Kiwi og Meny, har økt sin formue med 4 milliarder. Og Stein Erik Hagen, som eier Orkla, selskapet som produserer mange av matvarene vi kjøper, har økt sin formue med 5 milliarder kroner. Dette skjer samtidig med at de som jobber i matvarebutikkene var lønnstapere i fjor, og har fått lite annet enn applaus i år. Det viser hvordan koronakrisa forsterker forskjells-Norge.

En annen gruppe som gjør det godt på lista og kan juble over en oppadgående kurve, er eiendomsbaronene. De som leier ut, enten til privatpersoner eller restauranter og butikker, har tjent gode penger under krisa. Ivar Tollefsen er en av dem som gjør det aller best. Han eier blant annet Heimstaden og flere andre utleieselskaper, og har økt sin formue med 6 milliarder kroner det siste året.

Denne lista bør gjøre deg forbanna, fordi den viser hvordan de aller rikeste slipper unna også i krisetider. Den viser hvem som deltar i dugnaden, og hvem som bare kjører på med business as usual. Den viser hvordan makt og rikdom er samla på veldig få hender i Norge. Og den viser hvordan verdiene som skapes, for eksempel i butikkene, forsvinner ut i profitt til eierne på toppen. Jeg mener denne lista også viser hvorfor nettopp du burde melde deg inn i Rødt og bli med å sørge for et rekordresultat ved stortingsvalget neste år.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50
Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)
Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

Etterlyst: Kri

Etterlyser aktiv krisepolitikk: Marie Sneve Martinussen og Bjørnar Moxnes. Foto: Terje Pedersen / NTB Scanpix..

KORONA-KRISA

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Koronapandemien er en helsekrise, men den er også en systemkrise. Den forsterker allerede eksisterende problemer i norsk økonomi, i arbeidslivet og i velferden. Derfor trengs det et kriseprogram som streker opp en rettferdig vei ut av krisa.

Det sier 1. nestleder i Rødt og samfunnsøkonom Marie Sneve Martinussen, som har ledet arbeidet med Rødts koronaprogram.

– Kriser forsterker de økonomiske forskjellene i samfunnet, og koronakrisa er intet unntak. Den rammer de som hadde minst fra før sterkest, sier Sneve Martinussen, og viser til forskning fra det samfunnsøkonomiske forskningsinstituttet Frisch-senteret. Artikkelen *Kriser rammer sosialt skjevt* av seniorforsker Øystein M. Hernæs viser hvordan ulike forutsetninger for tilpasning på jobben og i hjemmet, ulik helsesituasjon og ulike forutsetninger for å få med seg og følge smitteråd gjør at lavinntektsgruppene rammes hardest av den pågående krisa.

– Det sies at under koronakrisa er vi alle i samme båt. Men det er jo ikke sant! Midt under krisa har økt etterspørsel ført til prisvekst på hytter i Norges mest eksklusive hytteområder ved sjøen. Når overklassen ikke får dratt til Saint-Tropez, så kjøper de seg en luksushytte i Sandefjord eller Færder, der medianprisen på hytter nå er oppe i 5 og 6 millioner. Og i hagen skal de ha et nytt ferdigstøpt svømmebasseng, det har blitt så populært at forhandlerne har venteliste, sier Sneve Martinussen.

Baklengs kuttpolitikk

– Erfaringene fra arbeidet med de første

krisepakkene viste oss at det var behov for en plan for hvordan vi skal komme ut av koronakrisa på en rettferdig måte. For mens Sollberg-regjeringa har vært mest opptatt av å gi støtte til bedriftseiere, tok det nesten tre måneder før ledige arbeidsfolk fikk lønnskompensasjon. Og nå er de allerede i gang med å kutte i og avvikle flere av kriseytelsene, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

– Krisepakkene fra regjeringa og Stortinget er ikke nok, verken for å sikre inntekten til folk, styrke velferden eller bygge landet etter krisa. Det vi har vært mest opptatt av er å sikre flest mulig en inntekt å leve av gjennom krisa. Det er de arbeidsledige som har tatt den største regninga så langt.

Rødts koronaprogram foreslår å gi alle som mottar dagpenger 80 % dekning opp til 300.000, innføre en ordning for sosialhjelp til ledige som ikke er sikret inntekt, samt å forlenge varigheten på inntektssikringsordningene som avvikles 1. november. Det foreslås også å opprettholde ordninga for arbeidsavklaringspenger (AAP) ut året.

– Det er viktig å huske på at ledigheten er en enorm kostnad for samfunnets økonomi. Økte trygdeutgifter og bortfall av skatteinntekter kan komme til å koste flere hundre milliarder de neste årene. I en sånn situasjon gir det ingen mening å tviholde på budsjettbalansen, krisetider må møtes med krisepolitikk. Kuttpolitikken vi ser nå vil derimot både ramme de arbeidsledige og bremse omløpet i hele samfunnets økonomi, sier Sneve Martinussen.

Økt beredskap

Programmet inneholder også forslag om en krisepakke for industrien og en aktiv næringspolitikk, beredskapsløft i velferden og forslag om økt selvforsyning innfor kritiske områder som medisin og mat.

– Det er mange som ikke hadde fått med seg at statens medisinaldepot ble solgt til tyske

sepolitikk

Celesio AG i 2001. I dag eies det av amerikanske McKesson Corporation. Koronakrisa har vist viktigheten av en medisinsk kriseberedskap. Rødt foreslår derfor å sikre offentlig eierskap i medisinproduksjonen og å utrede gjenopprettelsen av et nasjonalt medisindepot, sier Sneve Martinussen.

– Det samme gjelder for mat, sier Moxnes.
– Vi ser at matvareprisene øker som følge av krisa. Og da grensene stengte skapte det stor usikkerhet fordi norsk jordbruk er for avhengig av underbetalte, importerte sesongarbeidere. Vi foreslår et statlig mål om 50 prosent selvforsyningsgrad av mat, uten bruk av utenlandske kraftfôrråvarer. Det handler om å sikre kortreist og forutsigbar beredskap for krisetider.

En krigserklæring mot arbeidsfolk

Neste krisepakke skal behandles av Stortinget i oktober. Moxnes mener den siste av regjeringas krisepakker nærmest er en krigserklæring mot arbeidsfolk og arbeidsledige.

– Regjeringa faser ut forbedringene i dagpengeordningen en etter en. I den krisa Norge fortsatt står oppe i burde vi gå i motsatt retning. Færre deltidsarbeidende vil få dagpenger når minstekravet for inntekt heves til 150.000. Og regjeringa straffer de arbeidsledige når de fra januar gjeninnfører tre dager uten lønn før du får dagpenger. Dette kommer på toppen av kuttet i antall dager arbeidsgiver må betale full lønn fra 15 til 10 dager.

– I den situasjonen vi står i nå, med historisk høy ledighet, er det en skam at regjeringa ikke forlenger den maksimale dagpengeperioden. Vi skal ikke glemme at den samme regjeringa har øst ut av felleskassa når de rike vennene deres har ønsket seg skatteletter.

– Vi mener det økte dagpengeivået må bli permanent, og kommer til å fortsette å jobbe for det. I tillegg må feriepenger for de arbeidsledige,

Rødts koronaprogram

- 3. juni presenterte Rødt programmet *En mer rettferdig og kortreist vei ut av krisa*.
- Programmet er et motsvar til regjeringas tiltakspakker og forslaget til revidert nasjonalbudsjett.
- Programmet består av de fire deler: koronakrisa og kampen mot Forskjells-Norge, arbeid til alle som kan jobbe, beredskapsløft i velferden og ruste opp samfunnets infrastruktur for framtida.
- Har du forslag til krisepolitikken? Les mer og send oss innspill på rødt.no/koronaprogram

som ble fjernet i 2015, gjeninnføres slik at de mange hundre tusen som mottar dagpenger i år ikke får et sort hull på kontoen sin neste år.

– Ikke minst må vi få på plass en plan for å få flere tilbake i arbeid. Vi ønsker å ruste opp NAV med 800 nye stillinger, øke antallet tiltaksplasser og etablere en statlig bemanningspool for industrien. I tillegg til å sette Arbeidstilsynet og fagbevegelsen i stand til å overvåke og forhindre useriøse aktører og færre faste ansatte som følge av koronakrisa, sier Moxnes.

– De som jobber innenfor samfunnskritiske funksjoner i velferdssystemet ble hyllet som helter under den første perioden av krisa. Men applaus betaler ingen regninger, og de har heller ikke fått det sårt tiltrengte tilsiget av nye kolleger. Vi foreslår å bruke 3,33 milliarder til 10.000 nye stillinger i 2020 innen felt som barnevern, barnehage, skole, kommunehelsetjeneste og sykehus. I tillegg må vi også styrke andre samfunnskritiske funksjoner. Det koster mer å la være, avslutter Sneve Martinussen.

RØDT Norge RUNDT

TROMS:

Krever juridisk vurdering av ordføreren

Tromsø-ordfører Gunnar Wilhelmsen (Ap) er inhabil i saken om et nytt alpinanlegg der han eier 29,7 % av aksjene og broren 37,8 %. Likevel har han i et møte med Aps gruppe uttrykt misnøye med at partikollegene stemte imot prosjektet, og understreket hvor mye penger han selv hadde investert.

– Jeg mener kommunestyret bør få en juridisk vurdering av ordførerens valg om å delta på møte med gruppa om saken, og at administrasjonen også bør uttale seg om hva som har skjedd, sier kommunestyrerepresentant Bendik Hugstmyr Woie til VG.

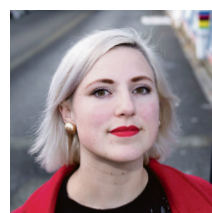

ØSTFOLD:

– Fredrikstad kan ta imot 50 flyktninger alene

Gruppeleder for Rødt i Fredrikstad, Hannah Berg, mener Norge bør ta imot flere enn 50 flyktninger fra Moria-leiren i Hellas.

– Det er usolidarisk at regjeringen har landet på et så lavt antall Moria-flyktninger. At det i tillegg skal trekkes fra kvoteflyktninger er hårreisende. Ikke engang når verden bokstavelig talt står i brann løfter regjeringen en ekstra finger, sier Berg til Dagsavisen.

HORDALAND:

Vil opprette flere sykehjemsplasser

Med åpningen av nye Sandsli bo- og aktivitetssenter skulle ingen lenger måtte vente på sykehjemsplass i Bergen. Men fordi flere andre plasser legges ned, står fortsatt 36 personer på venteliste.

– Selv om det er riktig å si at det er blitt bedre, er det fortsatt ikke godt nok. Dette henger sammen med at befolkningen blir eldre. Kommunen må opprette flere plasser enn tidligere, men det tror jeg Beate Husa er fullt klar over, sier bystyrerepresentant Sofie Marhaug til Bergensavisen.

OSLO:

– Udemokratisk maktgrep

Da Oslo-byrådet i august ba om fullmakt til å fordele 600 korona-millioner uten bystyrets innblanding, var Rødts Eivor Evenrud blant de som reagerte skarpt.

– Raymond Johansen ber om fullmakt til å fordele 600 millioner kroner. Han ber om at bystyret skal gi fra seg oversikten og kontrollen over en stor sum penger. Det er udemokratisk og sleipt, sier Evenrud til Dagbladet.

RØDE TALL

Lars Gunnesdal er samfunnsøkonom og rådgiver for Rødts stortingsgruppe.

Regninga må deles rettferdig

Denne våren har hundrevis av milliarder blitt bevilget til en lang rekke ekstraordinære tiltakspakker for å bøte på konsekvensene av koronapandemien. Noe av det første Stortinget gjorde i mars, var å overkjøre regjeringas (første av mange) forsøk på å sende regninga til hundretusenvis av lavtlønte arbeidsfolk som over natta ble permittert i stor skala. Framfor å kutte i dagpengeordningen når behovet var større enn noensinne, fikk flertallet på plass flere nye ordninger, blant annet for lærlinger og frilansere, samt et eget lavtlønnstillegg i dagpengene for inntekter opp til 300.000 kroner. Det sikrer noen viktige tusenlapper ekstra i måneden for svært mange.

Flertallet sørget også for full lønn i 20 dager for de som ble permittert, ikke to, som var regjeringas forslag. Dessverre ble dette vedtaket fulgt opp av mye rot og ubesluttsomhet fra myndighetene, noe som førte til at alt for mange gikk i månedsvis uten å få pengene de hadde krav på. Og omtrent før Stortingets vedtak for over et halvt år siden har blitt omsatt i faktiske penger i folks lommebok, vil regjeringa reversere alt. Der andre partier – også på venstresida – er utydelige på om de vil ta kampen for å forlenge og gjøre flere av forbedringene varige, vil Rødt også kjempe for å gjeninnføre det såkalte ferietillegget på dagpenger, som regjeringa fjerna for noen år siden. Uten det på plass, vil mange norske familier gå en usikker sommer i møte også neste år.

Et virus ser som kjent ikke forskjell på fattig og rik, men det gjør åpenbart regjeringa. Pipa har hatt en ganske annen lyd når det kommer til innsatsen overfor deler av næringslivet og landets aller rikeste. Ingen verdensomspennende pandemi er tydeligvis for stor til at den borgerlige regjeringa før sommeren igjen valgte å fiske fram nok et kutt i formuesskatt fra ermet, noe som ga de 1700 personene med høyest formue her i landet en liten eksklusiv sommergave verdt over 300.000 kroner i skatteutt. Tydeligere kan det knappest sies.

Riktignok har også Rødt støttet behovet for å få på plass ordninger for å kompensere seriøse bedrifter med stort inntektsbortfall for å hindre at særlig små bedrifter med livets rett skulle gå konkurs. Men vi har samtidig krevd at man allerede ved opprettelsen av disse ordningene burde fått på plass langt strengere betingelser for å hindre misbruk og for å redusere mulighetene for privat berikelse i form av økte utbytter, bonuser og andre utskjelser på toppen med midlene fellesskapet har stilt til rådighet.

Kampen for hvordan Norge skal se ut etter koronakrisa står nå. Faren er overhengende for at regjeringas politikk vil sende regninga for krisa til arbeidsfolk, mens den økonomiske eliten nok en gang sitter igjen med gevinsten. Når regjeringa har nektet å stille rettferdige betingelser for å motta statlig krisehjelp, mener Rødt at dette må rettes opp i etterkant gjennom særskatter på utbytter og overskudd for de som har tjent på krisa. Regninga må deles rettferdig.

På krigsstien: Ole Erik Almlid, administrerende direktør i NHO. Foto: Norsk olje og gass/CC.

VELFERD

Vegard T. Foseide vegard.t.foseide@gmail.com

I august kom NHO med rapporten «Neste trekk - NHOs veikart for fremtidens næringsliv» der dei stakar ut ein kurs for dei neste ti åra. Dei foreslår å redusere skattar, kutte velferd, opne opp for meir bruk av mellombelse tilsetningar og auka privatisering.

– Dette er gammalt nytt. Det finst jo ingen dokumentasjon på at verken tenester blir betre eller at folk flest får det betre, seier Roar Eilertsen i De Facto - Kunnskapssenter for fagorganiserte. Eit sentralt punkt i NHO-rapporten er å privatisere velferdstenester, og helsesektoren blir nemnt eksplisitt. Barnehagereformen blir også løfta fram som eit godt døme på «samarbeid» mellom offentlig og privat sektor. Eilertsen meiner dei fleste velferdstenester er absolutt ikkje eigna for privatisering.

– Den einaste påviselege effekten av ei sånn privatisering er at det blir privat profitt. Det er 1800-talsoppskrifta opp igjen – dei som har pengar får det betre, og så er det minimumsløysingar for dei som har lite pengar. NHO skal jo liksom vere moderne og finne nye bein som Noreg skal stå på i framtida. Det einaste dei finn er altså å privatisere ting som fungerer best i offentlig regi. Velferd utan profitt er ei enkel oppskrift som har vist seg best i å gjere det mogleg for samfunnet og politiske prosessar å bestemme korleis systemet skal vere best for folket. Å putte marknaden oppi det her, det skaper berre meir forskjellar mellom folk, og det er unødvendig sløsing av offentlege pengar å fø opp investorane som berre er opptatte av å få sugerør i statskassa, seier han.

Manglande fingerspisskjensle

NHO kjem òg med oppsiktsvekkande forslag til arbeidslivet, med svekking av stillingsvernet i tillegg til å ville ha større opning for mellombelse tilsetningar. Steinar Krogstad, nestleiar i Fellesforbundet, reagerer kraftig på arbeidsgjevarsidea.

– Vi har jo alltid vore ueinige med NHO når det gjeld mellombels tilsetning og stillingsvern. Men vi i Fellesforbundet synest timinga på desse forslaga er veldig spesiell. Er det noko koronapandemien har vist oss i Noreg, og kanskje endå meir internasjonalt, så er det problematikken rundt lausare tilsettingsforhold. Land som har

Leiar i De Facto: Roar Eilertsen. Foto: Brage Aronsen.

Nestleiar i Fellesforbundet: Steinar Krogstad. Foto: Fellesforbundet.

undergravd standarden, eller innført lausare standardar, har både fått større sosiale utslag i tillegg til meir problem med smitte. No er vi i ei tid der fleire land diskuterer å betre standarden. Og så kjem NHO med denne politikken akkurat no – det er ei manglande fingerspisskjensle, seier Krogstad.

Sterke reaksjonar

NHOs leiar Ole Erik Almlid er klar på at han meiner forslaga bør bli ein del av alle politiske parti sine arbeidsprogram. Han får ikkje akkurat støtte frå LOs største forbund i privat sektor.

– Viss vi går litt tilbake i tid, i den første perioden med dagens regjering, så kom det opp ei sak om mellombelse tilsetningar. Og eg trur dei sterke reaksjonane som kom då frå fagrørsla og mange andre hald skremte dei, og Høgre har sidan då lagt slike forslag ned i skuffa igjen. Eg trur det er lite som kan skade politikken meir enn å provosere oss i fagrørsla, så det er nok meir klokt å heller behalde forslaga langt nede i skuffa, meiner Fellesforbund-toppen.

Krogstad har likevel ein positiv kommentar til NHO-rapporten.

– Ein kan jo tenkje tilbake til då dei foreslo sånt sist, og i den striden så gjekk jo partia på venstresida klart fram på meiningsmålingane, Arbeidarpartiet bikka vel 40 % i den tida. Så sånn sett er nesten forslaga velkomne, fordi det skaper så befriande klare skilje mellom sidene i politikken, seier Steinar Krogstad.

– Velter regninga over på kommunene

Akson: Prosjektet skal gi felles journalføring i kommune-Norge, men hvem tar regninga? Foto: Pixabay.

HELSEPOLITIKK

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Hvis Akson i det hele tatt skal gjennomføres, må det fullfinansieres av staten, mener Berit Mortensen, leder Helsepolitisk utvalg i Rødt.

Akson-prosjektet som regjeringa har iverksatt skal gi felles journalføring i kommune-Norge, oppsummert som «En innbygger – en journal». Prosjektet omfatter plattformene Akson Journal og Akson Samhandling. Målet er at helsepersonell får enkel og sikker tilgang til pasient- og brukerjournaler, og systemet skal omfatte alle som yter helsetjenester i Norge. Kommunene er blitt inviterte til å skrive under på en intensjonsavtale. Mortensen leder Helsepolitisk utvalg i Rødt, som motsetter seg statens oppfordring om at kommunene ved intensjonsavtalen skal binde seg til å betale for Akson.

– Vi har oppfordret våre representanter i kommunestyrene til å stemme nei til avtalen. For Rødt er det uaktuelt at staten binder kostnader til kommunene, dette må fullfinansieres av staten, sier Mortensen.

Hun mener intensjonen om bedre journalsystemer og samhandling er edel nok, men er kritisk til måten Akson har tenkt å gjennomføre det på.

– Det er svært problematisk at et veldig langsiktig og usikkert prosjekt med ukjent prislapp skal belastes kommuneøkonomien. Prinsipielt advarer hun også mot å dele ut oppdrag til private aktører og konsulenter som får berike seg på det offentlige velferdssystemet.

– Dette er en villet politikk, der private får et sugerør ned i velferdsstaten og mulighet til å profitere på alt mulig i det som nå blir kalt «helsenæringa», sier Mortensen.

Uavklart prislapp

Akson har fått mye kritikk etter avsløringene i sommer, da Aftenposten avdekket at Direktoratet for e-helse gjennom flere år har latt en av deleierne i konsultantselskapet PricewaterhouseCoopers (PwC) få styre arbeidet og opptre som byråkrat utad. Dagens Medisin har for øvrig dokumentert at direktoratet kjøpte konsulent tjenester for over 1,2 milliarder kroner mellom 2016 og 2019.

Men kontroversen omkring Akson skyldes også store og uavklarte kostnader som havner hos kommunene. Foreløpig estimat er 8,8 milliarder, der kommunene skal dekke størstedelen på 7,4 milliarder mens staten tar resten.

Leder i Helsepolitisk utvalg i Rødt: Berit Mortensen. Foto: André Løyning.

Vara til Stortinget: Seher Aydar. Foto: Ihne Pedersen.

– Kostnadene knyttet til innføring av Akson er et sentralt element for kommunene. Det skisseres et opplegg der staten dekker forventet kostnad til knyttet til program- og myndighetsoppgaver. Kommunene skal dekke kjøp, etablering, innføring og forvaltning av den felles løsningen. Kostnader knyttet til ikke-kommunale aktører er ikke avklart, påpeker Mortensen.

Det er også sådd sterk tvil om kostnadsoverslagene holder. Vurderingene antyder kostnader opp mot 22 milliarder. Kommunenes andel vil i så fall bli uhåndterlige i allerede hardt pressede kommunebudsjetter.

Seher Aydar fra stortingsgruppa til Rødt følger også saken nøye.

– Akson er både for dyrt, for sentralisert og for prega av uforsvarlig konsulentbruk til at vi kan støtte det. Rødt godtar ikke at statens uforsvarlige pengebruk skal veltes over på kommunene. Heldigvis har ikke Stortinget gitt noen endelig godkjenning av Akson, sier Aydar.

Ifølge Dagens Medisin har helseministeren fått innfridd sitt krav om at kommuner som representerer 55 % av befolkningen har signert intensjonsavtalen, slik at prosjektet kan gå videre for budsjettbehandling i Stortinget.

– Helsepolitisk utvalg i Rødt har anbefalt at regjeringa tar regninga for utvikling av prosjektet, eller satser på et mer desentralisert konsept der man utvikler samhandlingen mellom eksisterende systemer. Vi mener det vil være mindre kostbart og innebære mindre risiko, sier Berit Mortensen.

Streik: 8500 bussjåfører og 1200 vektere var i streik da Rødt Nytt gikk i trykken. Foto: Brage Aronsen.

– På tide at arbeidsgiverne innfrir løftene sine

TARIFFOPPGJØRET

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Streikene til vekterne og bussjåførene handler i første rekke om å hindre at store yrkesgrupper blir hengende etter i lønnsutviklingen, sier Markus Hansen, leder av Faglig utvalg i Rødt.

Onsdag 16. september gikk 803 vektere ut i streik etter at NHO hadde avvist kravene fra Norsk Arbeidsmandsforbund og Parat. Streiken er den første i årets lønnsoppgjør. Søndag 20. september fikk de følge av bussjåfører organisert i LO-forbundene Fellesforbundet, Fagforbundet, Jernbaneforbundet og YS-forbundet Yrkestrafikkforbundet. I skrivende stund er 8500 bussjåfører over hele landet i streik. Det samme er nesten 1200 vektere organisert i Parat og Norsk Arbeidsmandsforbund.

– Vekterne har lenge ligget langt bak gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Derfor sto blant annet natt- og helgetillegg høyt på deres kravliste. Når NHO kaller streiken «umusikalsk», er det ikke annet enn et dårlig skjult forsøk på å diktere lønnsoppgjøret. Det virkelig umusikalske er å la denne yrkesgruppa sakke akterut lønsmessig midt under en av de alvorligste krisene vi har opplevd på lenge. Det skulle bare mangle om ikke de som tar den ekstra belastningen ved å stå i jobb i ugunstige tider også skal belønnes for det.

– Bussjåførene krever på sin side bedre arbeidstidsordninger som gjør det mulig å leve vanlige liv og som samtidig ivaretar sikkerheten på norske veier. Det har blitt fokusert mye på at bussjåførene krever høyere lønn i dette oppgjøret. Men dette er ikke noe nytt krav. Det handler om at sjåførene vil at arbeidsgiverne skal holde sitt tidligere løfte om at

Bussjåførene har gjennom tidligere oppgjør blitt lovet at lønna deres skal nærme seg lønnsnivået i industrien. Men de siste årene har forskjellene mellom industrien og sjåførene bare økt. Nå er det på tide at løftene innfris, mener Hansen.

– Bussjåførene er blant yrkesgruppene som ble hyllet som hverdagshelter under den første perioden av koronapandemien. Men applaus betaler som kjent ingen regninger. Bussjåførene, som utfører en samfunnskritisk oppgave, har hatt negativ lønnsvekst de siste fem årene. Kjøpekrafta deres har blitt redusert med mellom én og tre prosent. At bussjåførene skal ha mindre å rutte med nå enn for fem år siden mens sjefene deres får millionlønn finnes ikke i rettferdig, sier Hansen.

– Bussjåførene streiker også for framtida. De ønsker en tariffavtale som tar vare på de unge og utvikler kompetansen til sjåførene. Det gir trygghet både for sjåførene som arbeidstakere og for passasjerene.

– Streik er det sterkeste våpenet arbeidsfolk har for å kjempe for kravene sine. Og både vekterne og bussjåførenes streiker for rettferdige krav som fortjener våre fulle støtte.

Gir rasismen motstand

Black Lives Matter: Protestbevegelsen tok verden med storm etter det brutale politidrapet på George Floyd i Minneapolis 25. mai. Foto: Nathan Dumlaio/Unsplash.

RASISME

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Det er ikke greit å være rasist, sier Sofia Rana. Hun leder Rødts antirasistiske og minoritetspolitiske utvalg, og advarer mot å tro at Norge er noe «annerledesland» når det gjelder rasisme.

– Rasisme rammer i Norge som overalt ellers i verden, men vi liker gjerne å tro at vi er flinkere enn andre, sier Rana.

– Vi har ikke i like ille grad deltatt direkte i slavehandel som for eksempel Storbritannia, og USA hadde jo segregeringslover til utpå 60-tallet. Men hvis vi ser på hvordan vi har behandla nasjonale minoriteter, er det nok å ta av. Tatere ble sterilisert fram til sent på 70-tallet. Så har du fornorskingspolitikken overfor samer og andre. Går vi til nazitida, bidro mange i Norge til at jøder ble deportert herfra i 1942 med Auschwitz som endestasjon. Så vi har definitivt svin på skogen.

Hun tror selvforståelsen vår kommer i veien for å erkjenne rasisme både historisk og i samtida.

– På de områdene der det har blitt bedre, har vi et bilde av oss selv om at det alltid har vært slik. At rettighetene til utsatte grupper liksom kom til ved at man satt rundt leirbålet og ble enige om å behandle folk bra. Så har jo ikke dette bare blitt slik, rettighetene har blitt vunnet gjennom at det fins folk som har tatt disse kampene. Og strukturell rasisme er fortsatt et problem i Norge.

Mye grums i Norge

Muslimhets og rasisme mot svarte har vært langt framme i mediebildet, med demonstrasjonene mot Stopp islamiseringen av Norge (SIAN) og Black Lives Matter-protestene som viktige stridstema.

– Mistenkeliggjøringa av muslimer og rasismen retta mot folk med arabisk og asiatisk bakgrunn er noe jeg og mine nærmeste også har kjent på, sier Sofia Rana. Hun påpeker samtidig at alle etniske minoriteter utsettes for rasisme.

Antirasistisk Senter ga ut rapporten «Vi vil ikke leke med deg fordi du er brun» i 2017, om ungdoms opplevelser av rasisme gjennom oppveksten. Skolen blir der framhevet som en av samfunnsarenaene der ungdommene i størst grad opplever rasisme, og hudfarge er en viktig faktor i mange av hendelsene som blir gjengitt.

Rana trekker også fram rapporten «Holdninger til jøder og muslimer i Norge 2017» fra Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter. Der kommer det fram at hele 34,1 prosent i Norge har utpregede fordommer mot muslimer. 8,3 prosent har slike fordommer mot jøder.

– *Rasismens retorikk* av Frode Helland er bra hvis du vil lære om norsk rasisme fra slutten av 1800-tallet til i dag. Den viser blant annet hvordan jøder ble omtalt i media, blant annet i Aftenposten – det minner veldig om hvordan SIAN snakker om muslimer i dag.

Skal møte motstand

Rana mener samfunnsendringer er en viktig grunn til at folk søker seg til ytterkanter.

– Nyliberalismen har fått grep om samfunnet, og når folk mister jobber og goder blir det lett å sette oss opp mot hverandre. Vi må fortsette kampen for en sosialistisk politikk også for å motvirke høyreekstremisme. Når det er sagt, er det slett ikke bare mindre privilegerte eller bemedla folk som er tilbøyelige til å være rasistiske. Rasisme er også i høyeste grad et overklassefenomen, sier Rana.

– Tenk på investorene bak Resett, hvem er de? Og undersøkelsen nylig som viste at ganske mange av medlemmene i SIAN er menn godt opp i åra med solid økonomi og gode jobber. Det er lett å ta de som er nederst på rangstigen, men vi trenger et oppgjør med overklasserasistene.

SIAN har vært svært aktive de siste månedene med flere demonstrasjoner på offentlige steder i nærmiljø og sentrum. Mange tar til orde for å tie SIAN i hjel heller enn å møte opp for å vise motstand. Rana mener det er riktig å møte opp og markere motstand.

– Det er synd at noen har kryssa over en grense, sier hun med henvisning til voldsepisoder på enkelte demonstrasjoner. Det mest nærliggende eksempelet er da Lars Thorsen ble slått ned av uorganiserte enkeltpersoner i Bergen 22. august i år.

– Jeg har vært med på demonstrasjoner mot SIAN i årevis, og det har vært enighet om at vi skal møte opp, lage støy, hindre dem i å spre budskapet sitt og å rekruttere flere. Og det har virka! Når SIAN nå sier at de ikke lenger får spre budskapet og snakka med folk, så er det bra. Vi vil ikke ha noe av at de blir flere og at de lykkes i å normalisere sine holdninger. Det er ikke greit å være rasist. Rasismen og veksten i ytterliggående grupper skal møte motstand. Hvis vi ikke sier fra nå, blir det en

Antirasist: Sofia Rana. Foto: Eivind Volder Rutle.

mer sofistikert gruppe neste gang.

Strukturell rasisme også i Norge

Smittevern i folkemengder ble fort hovedtema da Black Lives Matter-protestene nådde Norge i sommer. Saken engasjerte sterkt nok til at mange så bort fra begrensningen på maks 50 personer for samlinger i det offentlige rom.

– Jeg skjønner at man tar opp smittevern – det er en reell problemstilling. Men folk var flinke til å holde avstand på de demonstrasjonene, og det ble ikke noe smitteutbrudd som følge av dem. Enkelte velger med omhu hvem de skal kritisere, og det skinner gjennom at de ikke støtter saken i utgangspunktet, sier Rana.

Hun mener det er en feilslutning når noen advarer mot å importere problemstillinger fra USA til Norge.

– Alle forstår at det er forskjell på Norge og USA. Politivesenet i USA, særlig i sørstatene, vokste fram mer eller mindre for å jakte på rømte slaver, og da får du en institusjon som er historisk fundert på rasisme. Men vi må ikke late som om Black Lives Matter er uaktuelt i Norge. Vi har strukturell rasisme også i det norske politiet. Svarte og andre med minoritetsbakgrunn blir stoppa oftere, og de blir stoppa om de kjører fine biler i sine nabolag, påpeker Rana.

Hun minner om Eugene Ejike Obiora, som døde etter halsgrep fra politiet i Trondheim under en pågrepelse høsten 2006.

– Obiora ble drept av en politimann som har vært involvert i flere episoder med kvelertak mot folk med minoritetsbakgrunn mens han har jobba i politiet. Jeg blir provosert over at politimannen det gjelder fortsatt er i tjeneste, og at han har en toppstilling i politiet, sier Rana.

Skandale: Tusener er rammet av Norgeshistoriens største rettsskandale i fredstid. Foto: Rødt Nytt.

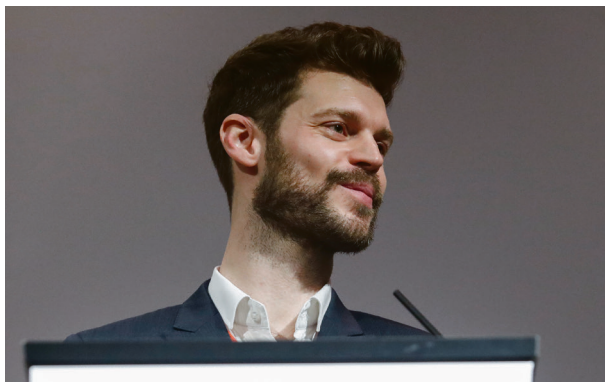
NAV-gransking: – Knusende dom over Solberg-regjeringa

– NAV-skandalen er Forskjells-Norge på sitt verste. Det er på tide at regjeringa tydeligere vedkjenner seg ansvaret for skandalens omfang og alvor, og viser handlekraft for å rydde opp i NAV, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

Det var høsten 2019 at det ble kjent at NAV har praktisert reglene for å ta med seg trygdeytelser til EU- og EØS-land feil for trygdemottakere som er bosatt i Norge. Feilpraksisen har pågått siden 2012, kanskje tidligere. Minst 80 personer kan være uskyldig dømt for trygdesvindel. Nå har et offentlig utvalg ledet av jusprofessor Finn Arnesen gransket saken.

– Granskingsrapporten er en knusende dom over både departementet og NAV. Rapporten bekrefter at Solberg-regjeringa må ta et tydeligere ansvar for det som har skjedd. Arbeids- og sosialdepartementet gjorde skjebnesvangre valg da saken ble kjent for regjeringa, sier Moxnes.

– Vi vet fra før av at departementets politiske ledelse instruerte NAV om ikke å skaffe seg full oversikt og rette opp da de ble klar over feil praksis i februar 2019. Og da sakens dype alvor

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Terje Bendiksby/NTB Scanpix.

gikk opp for regjeringa, så førte departementets sendrektighet til at folk fortsatt ble dømt og sittende i fengsel.

– Tusenvis er rammet av Norgeshistoriens største rettsskandale i fredstid. Nå må den videre stortingsbehandlingen av saken bli et oppgjør med på ideen om at vi får flere syke og arbeidsledige i arbeid hvis vi bare gjør forholdene verst mulig for dem. Det må bli slutt på at arbeidsledige piskes, mens maktpersoner sjelden stilles til ansvar

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Vil gjenreise NSB som klimatilak

– Heller enn å subsidiere rikfolk på Oslo Vest sine Tesla-kjøp bør vi legge til rette for miljøvennlig samferdsel i distriktene, sier Marie Sneve Martinussen.

Klimavennlig samferdsel bør bli et av satsingsområdene i Rødts nye arbeidsprogram, foreslår Sneve Martinussen, som har ledet programkomiteen.

– Skal vi vinne oppslutning om miljøpolitikken, må tiltakene oppleves som rettferdige. Vi kan ikke føre en klimapolitikk som bidrar til økte forskjeller. I dag føler nok mange at klimapolitikken er tilpassa folk med god inntekt i de store byene. Derfor må vi komme opp med gode løsninger for de som bor i distriktene og er avhengige av å reise til jobb, sier Sneve Martinussen.

– Vi foreslår blant annet å ta jernbanesektoren tilbake i statlig regi, å satse på elektrifisering av jernbanen og flere dobbeltspor, å prioritere oppgradering av Nordlandsbanen med utbygging nord for Fauske, og forlengelse til Nord-Norgebanen, samt utbygging av ladestasjoner for elbiler i alle kommunesenter.

– Jernbanen må gjenreises som en samlet etat

Nestleder: Marie Sneve. Foto: André Løyning.

med ansvar for både infrastruktur, transport, vedlikehold og renhold. Hvis vi skal bruke milliardene som trengs på samferdsel de neste ti årene må vi være sikre på at de ikke renner ut i privat profitt gjennom utenlandske togselskap på norske baner. Kort oppsummert vil vi gjenreise NSB som nasjonalt togselskap, sier Martinussen.

– Vi går også inn for differensierte drivstoffavgifter, som gjør drivstoff billigere i distriktene enn i byene. Det handler nettopp om å gi en håndrekning til de som er mest avhengige av å kjøre bil, på steder med store avstander og begrenset kollektivtilbud.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Slipper unna: De rikeste betaler mindre skatt per krone enn resten av oss. Foto: Christopher Neumann Ruud.

Større forskjeller enn tidligere antatt

En ny rapport fra Statistisk Sentralbyrå viser at ulikhetene i Norge er betydelig større enn tidligere antatt, og at de rikeste bidrar med langt mindre enn vi tror. Forklaringen er at statistikken bare tar med inntekt som er rapportert i de personlige skattemeldingene, og at eiere av selskap har hatt insentiver til å ta ut mindre aksjeutbytte etter at utbytteskatt ble innført i 2006. De nye beregningene er basert på langt flere data enn tidligere statistikk, som har vært basert på inntekt rapportert inn gjennom skattemeldingene.

Rapporten avdekker blant annet at den rikeste én prosenten i Norge mottar hele 19 prosent av all inntekt. Tidligere antok man at dette tallet var rundt 9 prosent. Den rikeste 0,01 prosenten, altså én tiendedels promille av befolkningen eller rundt 370 mennesker, tjener 6 prosent av all inntekt. Den rikeste én prosenten i Norge betaler i snitt 22 prosent skatt. SSB slår dermed fast at skattesystemet i Norge i dag er regressivt.

Fra 2001 til 2018 har Gini-koeffisienten, som måler ulikhet, økt fra 0,23 til 0,25, når inntekt måles som i offisiell statistikk. Dette tilsvarer en vekst på 9 prosent. Men sannheten er altså at forskjellene er langt større.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Vokser: Rødt vokser både i medlemstall og på målingene. Foto: Brage Aronsen.

Medlemsrekord: Rødt er over 10 000 medlemmer

Rødt har hatt kraftig medlemsvekst de siste årene og i august passerte partiet 10.000 medlemmer. Det utgjør en firedobling siden 2013. Et nitidig organisasjonsarbeid ligger til grunn, og partiet har vokst jevnt over flere år – både i medlemstall og på målingene.

– En grunn til at stadig flere blir med i Rødt er at vi viser tydelig hvem er på lag med: de folkelige bevegelsene, de som rammes av regjeringas AAP-kutt, kutt i dagpenger og andre sosiale kutt, de som mister fødetilbudet og befolkninga i distriktene som rammes av den blå sentraliseringspolitikken, sier partisekretær Benedikte Pryneid Hansen.

Å ha mange medlemmer i ryggen blir viktig for Stortingsvalget i 2021. Rødt har stabilisert seg over sperregrensa og har hatt 4% eller mer i oppslutning på 20 av de siste 21 månedsgjennomsnittene ifølge Poll of Polls.

– Dette er gode nyheter for alle som ønsker en ny kurs for Norge. Et sterkt Rødt er avgjørende for å kaste høyregering og sørge for at vi ikke bare får en ny regjering, men også en ny politikk, sier Pryneid Hansen.

Brage Aronsen brage@roedt.no

ANNONSE:

Hjelp oss å lage tidenes valgkamp!

Gi et engangsbeløp eller månedlige bidrag fram til valget. Kom i gang på fellesskapfungerer.no

Scan med mobilen for å gå til fellesskapfungerer.no

HVA SKJER?

8. oktober
ANTIRASISMENS SPRÅK
deichman.no

14. oktober
LOS UTDANNINGS-KONFERANSE
lo.no

3. november
KONFERANSE: NÅR FOLKERETTEN BRYTES
forsvarfolkeretten.no

6. - 7. november
LANDSMØTE I NEI TIL EU
neitileu.no

26. november
RØDT HJEMMEFRA
rodt.no/hjemmefra

7. desember
LOS ORGANISASJONS-KONFERANSE
lo.no

4. - 7. mars 2021
RØDTS LANDSMØTE
rodt.no/landsmote-2021

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

ANNONSE:

Siste nummer av Gnist! Tema: Klimakamp

Gnist-samtalen: Miljøpolitikken må være rettferdig // Rasisme, reindrift og ren energi // Miljø og økonomi: Refleksjoner rundt kapitalismens kriser // Hva er stoffskiftebrudd?

Få første år med Gnist for 100 kr

Tegn abonnement ved å Vippsse til #612425.

www.marxisme.no

ANNONSE:

Ny studiebok:

FORSTÅ FOR Å FORANDRE

KUN 75,-

FORSTÅ for å FORANDRE

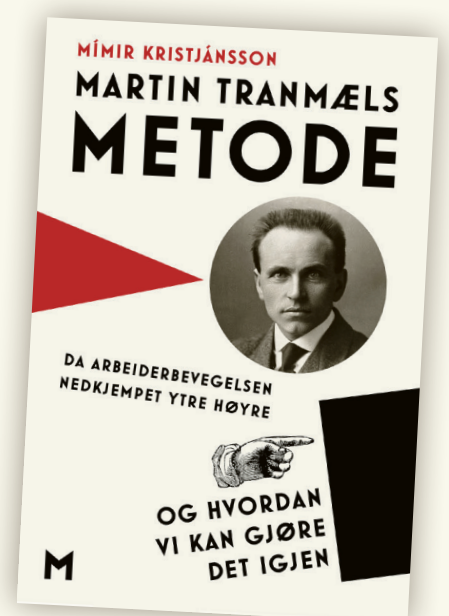
Bestill på: marxisme.no

ANNONSE:

Mímir Kristjánsson:

MARTIN TRANMÆLS METODE

Da arbeiderbevegelsen nedkjempet ytre høyre – og hvordan vi kan gjøre det igjen.

Pris: 332,-

Bestill boka på manifest.no

Bli medlem i Rødt!

Send sms med «Rødt [navn] [din e-post] [din adresse]» til 2090 eller se rodt.no/innmelding

fb.me/roedt

[@raudt](https://twitter.com/raudt)

[@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

